

Interpellationssvar

Dnr 20KS101-3
2020-05-12

Kommunfullmäktige

Svar på Interpellation Moderaterna (M) - Elevhälsan och psykisk ohälsa bland barn och ungdomar

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 24 februari 2020, väckte Ann-Charlotte Granath - Moderaterna (M) följande interpellation.

”Den psykiska ohälsan ökar allt mer i samhället. Skolan har en viktig roll i arbetet för att förbättra hälsan bland våra barn och ungdomar. Det är i skolan vi möter eleverna i deras vardag och det är där vi kan jobba med det förebyggande arbetet.

När vi är ute och träffar våra medarbetare som jobbar med våra barn och ungdomar så märker vi vilket engagemang som finns men att förutsättningarna inte alltid finns där för att möta varje elev utifrån deras förutsättningar.

Bland annat så hör vi att samarbetet mellan olika aktörer inte fungerar optimalt. När nu familjestöd läggs ned inom socialtjänsten så befarar vi att behoven av att ge stöd ökar i skolan. Vi har även fått information om att alla skolor inte behandlas lika avseende detta, är det verkligen förenat med en likvärdig skola. För att klara av det ökade behovet och likvärdigheten så är frågan om den styrande majoriteten är beredd på att det kommer krävas extra resurser till skolan för dessa insatser?

Även samarbetet utanför den kommunala organisationen är viktig, dit hör bl.a. familjehälsan, ungdomsmottagningen, våra hälsocentraler och civilsamhället. Här kan vi se att det finns mer att göra för att alla elever ska ges de möjligheter man har rätt till för ett bra och hälsosamt liv.

Av den anledningen ställer jag följande frågor till ordförande i utbildningsnämnden

1. Vad anser du är orsaken till att den psykiska ohälsan ökar bland våra barn och ungdomar?

2. Anser du att elevhälsan har rätt resurser och är rätt organiserad för sitt uppdrag?
3. Hur kan samarbetet öka med övriga aktörer i samhället?
4. Varför ges inte alla skolor samma förutsättningar för att möta sina elever och ge stöd och råd?"

Evelyn Klöverstedt (L), Utbildningsnämndens ordförande fick i uppdrag att besvara interpellationen.

Som svar på interpellationen vill jag anföra följande

Först vill jag passa på att tacka interpellanten för mycket viktiga frågor, kanske några av de viktigaste frågorna jag fått, men också något som vi borde fokusera på mer övergripande i kommunen men också i samhället i stort.

Fråga 1

Den svenska befolkningens hälsa är i jämförelse med internationella siffror generellt sett god och utvecklas positivt för de allra flesta. Levnadsstandarden i Sverige är god. Samtidigt som hälsoutvecklingen i befolkningen och vårdens och omsorgens resultat utvecklas positivt finns emellertid stora skillnader i hälsa- och hälsoutfall mellan olika grupper.

Resonemang förs kring varför den psykiska ohälsan ser olika ut. I socialstyrelsens rapport 'Utveckling av psykisk ohälsa bland barn och unga' som avser perioden 2006–2016 konstaterar man;

"Det är oklart varför psykisk ohälsa, såväl självrapporterad som diagnostiserad, ökar bland barn och unga vuxna. Flera faktorer pekar på att ökningen är reell, men andra bidragande orsaker kan också vara tillgång till vård och förändrad klinisk praxis. Det kan tidigare också ha funnits ett mörkertal av psykisk ohälsa bland barn och unga som nu gradvis upptäcks. En ökning av självrapporterade psykiska besvär skulle till exempel kunna bero på att unga i dag mer öppet talar om psykisk ohälsa. Dock motsvaras ökningen av självrapporterade psykiska besvär av en ökning av psykiatriska sjukdomstillstånd som kräver specialistvård. Detta talar mot en ökad benägenhet bland unga att rapportera mer allmänna psykiska symtom – snarare talar det för en faktisk ökning av psykisk ohälsa där konsekvenserna i dag är lika allvarliga som tidigare vad gäller hälsa och funktionsförmåga".

I Gävle kommun arbetar elevhälsopersonal och skolpersonal gemensamt kring trygghetsarbetet. Inom ramen för trygghetsarbetet inhämtas kunskaper kring elevernas mående. Två gånger om året görs trygghetsenkäter på varje skola inom ramen för den så kallade Gävlemodellen. Elevhälsan arbetar vidare utifrån de kartläggningarna men även efter aktuella utredningar och forskning.

Som Utbildningsnämndens ordförande har jag inga avvikande uppfattningar än de som forskning och evidens anger.

Fråga 2

Jag har sedan många år ställt samma fråga till Elevhälsan och dess ledning och aldrig fått ett nej.

Elevhälsans resurser behöver precis som alla andra resurser inom skolan ständigt ses över. Resurserna också har ökat i takt med att elevantalet ökat, samt att satsningar gjorts på fler kuratorer, psykologer och specialpedagoger. Resurserna behöver också anpassas utifrån de olika trender och tendenser som sker i samhället. En av dessa tendenser är ju just att den psykiska ohälsan ökar.

Elevhälsans organisation ser ofta olika ut i olika kommuner i landet. I Gävle kommun finns en organisation med både lokal- och central elevhälsa.

De centralt organiserade professionerna som också är centralt lokaliserade är skolläkare, skolpsykologer och ett antal specialpedagoger med övergripande uppdrag, hit tillhör även brottsförebyggarna i Gävle (BIG). Skolsköterskor och skolkuratorer är centralt organiserade men lokalt placerade. Samtliga skolor och rektorsområden har en elevhälsoorganisation. De lokalt organiserade professionerna är specialpedagoger, speciallärare samt tal- och språkpedagoger. Till den lokala elevhälsan kan också räknas studie- och yrkesvägledare, socialpedagoger, elevcoacher, lärarassistenter. Samtliga lärare har i sitt uppdrag att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. I gymnasieskolan tillhör även kuratorerna den lokala elevhälsan.

Enligt skollagen krävs inte elevhälsa inom förskolan. I Gävle kommun har man valt att rikta en del av den centrala elevhälsan även till förskolorna utifrån det hälsofrämjande och förebyggande perspektivet och varje förskole område har en lokal elevhälsoorganisation. Inom förskole områdena finns specialpedagoger och tal- och språkpedagoger men även andra olika resurser utifrån barnens behov.

Fråga 3

Det finns en regelbunden samverkan på flera nivåer med framför allt Valfärd Gävle och Region Gävleborg. Elevhälsan samarbetar främst med socialtjänsten, barn- och ungdomshabiliteringen, barn- och familjehälsan och barn- och ungdomspsykiatrien. Mängden samarbeten som sker kring enskilda gör att det ibland kan finnas svårigheter att få till en god synkronisering av skolans insatser till elever med insatserna som ska ges till vårdnadshavare och barnen av andra aktörer.

Men också skolans samverkan med vårdnadshavarna är en viktig del för att våra barn och elever ska få goda förutsättningar att klara sin skolgång.

Utifrån de tendenser och trender vi ser så är behovet av insatser till vårdnadshavare stort, det är också många vårdnadshavare som önskar stöd och hjälp. Föräldrastöd ligger inte inom ramen för skolans ansvar, det är därför av stor vikt att just den samverkan fungerar och att synkroniseringen av insatser fungerar för att underlätta för den enskilde vårdnadshavaren.

Det finns en utredning av den nationella samordnaren för utveckling och samordning av insatser inom området psykisk hälsa (SOU 2018:90) som i sitt slutbetänkande menar att verksamhetsområdet psykisk hälsa bör omvandlas till ett nytt politikområde: politik för psykisk hälsa. Utredningen menar att;

”Ett effektivt arbete för att främja psykisk hälsa och motverka psykisk ohälsa berör flera samhälls- och politikområden och är till sin natur departementsövergripande. Det är därför nödvändigt att fastslå att en politik för psykisk hälsa, liksom t.ex. folkhälsopolitiken, jämställdhetspolitiken och funktionshinderspolitiken är ett sektorsövergripande politikområde vars mål ska vara styrande även för insatser inom andra politikområden” (SOU 2018:90 s. 250)

Den nationella samordnaren menar även att elevhälsans arbete fortsatt ska vara inriktat på hälsofrämjande och förebyggande insatser samt att ansvaret bör utvidgas till att omfatta barn i förskoleåldern, vilket redan sker i Gävle kommun.

Fråga 4

Skolverksamhet utgår alltid ifrån barns och elevers olika behov. Olika skolenheter kommer alltid ha olika förutsättningar på grund av att de inte har samma elever. Det innebär att skolenheter behöver olika resurser för att möta barnens och elevernas behov.

Skollagen (2010:800) lyfter fram tre aspekter på likvärdighet:

- lika tillgång till utbildning.
- lika kvalitet på utbildningen.
- att utbildningen ska vara kompensatorisk.

Det innebär att:

- Alla ska, oberoende av geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i skolväsendet om inte annat följer av särskilda bestämmelser i skollagen.
- Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas.

- I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

I den ekonomiska styrningen finns strukturbidrag som riktar resurser till områden med större utmaningar. Även delar av försteläraresurserna i grundskole- och gymnasieutbildningen riktas utifrån strukturbidraget.

Alla förskole- och skolenheter får förutsättningar att möta sina elever och deras behov.

Med det anser jag att interpellationen är besvarad.

Evelyn Klöverstedt (L)
Ordförande Utbildningsnämnden